

УДК 342.9

С. А. Колісник

orcid.org/0000-0025-3589-4628*здобувач кафедри адміністративного та господарського права
Запорізького національного університету*

МЕХАНІЗМ ВИЗНАЧЕННЯ, ДОВЕДЕННЯ, РОЗПОДІЛУ ТА ВІДШКОДУВАННЯ ВИТРАТ НА ПРАВНИЧУ ДОПОМОГУ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Актуальність дослідження. Закон України від 3 жовтня 2017 року № 2147-VIII «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» [14; 2] запровадив новий механізм нарахування, доведення, відшкодування, компенсації, розподілу та оплати витрат на правничу допомогу в адміністративному судочинстві.

Приймаючи рішення про розподіл чи відмову в розподілі відповідних витрат, як зазначає О.Б. Гнатів, суди з'ясовують лише наявність чи відсутність у матеріалах справи договорів про правничу допомогу та документальних доказів про понесення конкретних витрат на таку допомогу [3, с. 165]. На жаль, наразі активно поширюється судова практика, що демонструє різний підхід до вирішення питання розподілу судових витрат у частині надання правничої допомоги, в ідентичних справах із розгляду публічних спорів. Наразі закон не обмежує розмір компенсації витрат на професійну правничу допомогу, проте часто прослідковується ситуація, коли суди підтримують учасника судового розгляду, яким є суб'єкт владних повноважень. Це негативно впливає на реалізацію конституційних прав сторін і стимулює адвокатів та їх клієнтів не показувати істинних витрат такого характеру [3, с. 166]. З іншого боку, оновлені норми Кодексу адміністративного судочинства (далі – КАС) передбачають більше гарантій для реалізації права на вільний доступ до правосуддя, що є однією з базових засад, закріплених у міжнародних документах та вітчизняних нормативно-правових актах.

Стан наукової розробки. У вітчизняній науці безпосередньо проблемам витрат на правничу допомогу приділялась увага фрагментарно і лише як складнику судових витрат в адміністративному процесі. Окремі аспекти цього питання вивчали такі науковці, як С.С. Богля, О.Б. Гнатів, Л.Г. Глушенко, І.В. Головань, С.М. Гушилик, К.С. Пашенко, Н.Б. Писаренко, Н.Ю. Сакара, В.В. Тильчик, С.Е. Устюшенко, Р.І. Шейвейко та інші. Водночас результати їх роботи не дозволяють комплексно представити поняття визначення, доведення, розподілу та відшкодування витрат на

правничу допомогу в адміністративному судочинстві. З урахуванням змін, унесених у 2017 році до КАС України, механізм визначення, доведення, розподілу та відшкодування витрат на правничу допомогу в адміністративному судочинстві комплексно на теоретичному рівні не досліджувався.

Метою статті є дослідження правил визначення, доведення, розподілу та відшкодування витрат на правничу допомогу в адміністративному судочинстві на основі аналізу нормативно-правових актів та наукових концепцій у цій сфері; з'ясування змісту цих понять та відповідного механізму.

Результати дослідження. Новий механізм нарахування, розподілу, відшкодування, компенсації, оплати витрат, пов'язаних із отриманням правничої допомоги, був закріплений у КАС України, Господарському процесуальному кодексі України, Цивільному процесуальному кодексі України Законом України від 03.10.2017 [14]. Цим законом було запроваджено однаковий підхід до встановлення засад нарахування, розподілу, відшкодування, компенсації, оплати витрат, пов'язаних з отриманням правничої допомоги у зазначених нормативно-правових актах. Таким чином, на думку І.В. Головань та О.Б. Гнатів, у чинних процесуальних кодексах законотворець передбачив більшість можливостей для забезпечення відшкодування витрат на професійну правничу допомогу з дотриманням вимог юридичної техніки та гарантій права на справедливий суд [5, с. 374; 4, с. 166].

Основною нормою, що визначає порядок установаження та сплати витрат на професійну правничу допомогу, є ст. 134 «Витрати на професійну правничу допомогу» КАС України. Ця стаття визначає, що сторони несуть тягар витрат, що виникають у зв'язку з наданням адвокатами правничої допомоги, крім випадків, коли оплата за це здійснюється за рахунок держави. Такі витрати підлягають розподілу між сторонами разом з іншими судовими витратами за результатами розгляду справи. Виняток становлять витрати суб'єкта владних повноважень на правничу допомогу адвоката [8; 9].

Правила розподілу витрат, які встановлюються ст. 134 КАС України, передбачають, що визначальну роль у цьому процесі відіграє визначення розміру витрат на правничу допомогу, який уста-

новлюється за відповідним договором та доказами. З угоди про надання правничої допомоги та наданих сторонами доказів суд дізнається розмір гонорару адвоката за представництво в суді та іншу правничу допомогу, пов'язану зі справою, включаючи підготовку до її розгляду, збір доказів тощо, а також вартість послуг помічника адвоката [8]. Таким чином, за умови відсутності верхньої межі щодо компенсації витрат на правничу допомогу виникла потреба в напрацюванні запобіжників щодо зловживань у цій сфері.

Для унеможливлення стягнення необґрунтовано завищених витрат на правничу допомогу та справедливого їх розподілу запроваджено вимогу подання детального опису робіт, наданих послуг, виконаних адвокатом, та здійснених ним витрат [11]. Ці положення закріплені у ч. 4 ст. 134 КАС України. На думку судді С.М. Гушилик, дуже важливо, щоб сторони подавали до суду разом із первинними документами (позивач – із позовною заявою, а відповідач – із відзивом на позов) орієнтовний розрахунок витрат, які понесені учасником справи чи понесення яких очікується у зв'язку з розглядом справи [6, с. 61].

Важливою новацією щодо оплати послуг адвоката, що закріплена у ст. 134 КАС України, є запровадження принципу співмірності витрат. Зміст цього принципу реалізується через установлення прямої залежності обсягу витрат на правову допомогу з: ціною позову, значенням справи для сторони, складністю справи та виконаними адвокатом видами й обсягами роботи, наданими послугами, часом, що був для цього витрачений [8; 12]. У разі недотримання принципу співмірності витрат суд також може зменшити розмір витрат на правничу допомогу, які підлягають розподілу між сторонами. Це відбувається за клопотанням іншої сторони, на яку і покладається обов'язок доведення неспівмірності витрат [8]. С.М. Гушилик вважає, що нові процесуальні норми викладені на належному рівні (з дотриманням вимог юридичної техніки). Водночас О.Б. Гнатів, погоджуючись із С.М. Гушиликом, застерігає, що проблеми виникають тоді, коли має місце неоднакова практика їх застосування [6, с. 61; 3, с. 166].

Наприклад, в Ухвалі № 9901/264/19 від 04.11.2019 р. Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду врахував, що позивач, порушуючи ч. 4 ст. 134 КАС, не надав детального опису робіт (наданих послуг), виконаних адвокатом, що є необхідним для визначення розміру витрат на правничу допомогу та з метою розподілу судових витрат. Суд поставив під сумнів обґрунтованість та пропорційність до предмета спору розміру витрат на правничу допомогу, оскільки був відсутній детальний опис робіт та послуг, виконаних адвокатом. За встановлених обставин Верховний суд дійшов висновку, що пред-

мет спору в цій справі не є складним, містить лише один епізод спірних правовідносин, не потребує вивчення великого обсягу фактичних даних, а обсяг і складність складених процесуальних документів не є значними. З огляду на це, суд визнав обґрунтованим і пропорційним до предмета спору розмір витрат на правничу допомогу в сумі 2 500 грн [15; 16]. Таким чином, суд у цій справі знизив вартість адвокатських послуг із 5 000 грн до 2 500 грн. Така ситуація склалася, оскільки позивач не зміг довести визначену ним суму, що була витрачена під час отримання правової допомоги.

Верховний Суд уже в декількох постановках визначає алгоритм доведення розміру витрат на правничу допомогу. Так, у постановках Великої Палати Верховного Суду від 27 червня 2018 року в справі № 826/1216/16 та від 30 вересня 2020 року в справі № 379/1418/18 зазначено, що склад та розмір витрат, пов'язаних з оплатою правової допомоги, входить до предмета доказування у справі. Доказами для встановлення цього є: договори про надання правової допомоги, доручення про надання юридичних послуг; документи, що свідчать про оплату гонорару та інших витрат, пов'язаних із наданням правової допомоги, квитанція до прибуткового касового ордера, платіжне доручення з відміткою банку або інший банківський документ, касові чеки, посвідчення про відрядження. Таким чином, підставою для відмови у задоволенні вимог про відшкодування таких витрат є відсутність їх документального підтвердження. Якщо ж стороною буде документально доведено, що нею понесено витрати на правову допомогу (надано договір на правову допомогу, акт приймання-передачі наданих послуг, платіжні документи про оплату таких послуг, розрахунок таких витрат), то у суду відсутні підстави для відмови у стягненні таких витрат стороною, на користь якої ухвалено судові рішення [16; 7].

Із зазначеного видно, що у новій редакції КАС України закладено критерії оцінки як співмірності витрат на оплату послуг адвоката (адекватності ціни за надані адвокатом послуги щодо складності та важливості справи, витраченого на ведення справи часу тощо). Водночас новелою КАС України є також запровадження принципу пов'язаності витрат на правову допомогу з веденням конкретної справи [11; 12]. На реалізацію цього принципу (згідно зі ст. 139 КАС України) суд, перевіряючи пов'язаність витрат на правову допомогу з веденням конкретної справи, враховує: зв'язок із розглядом справи; обґрунтованість та пропорційність таких витрат з предметом спору; значення справи для сторін, вплив результату її вирішення на їх репутацію чи спричинення публічного інтересу; дії сторони щодо досудового вирішення спору та щодо врегулювання спору мирним шляхом. Визначаючи пов'язаність

витрат на правову допомогу з веденням конкретної справи, суд також ураховує поведінку сторони під час розгляду справи, що призвела до затягання розгляду справи, подання необґрунтованих заяв і клопотань, безпідставне твердження або заперечення певних обставин, які мають значення для справи. Тобто з'ясовується те, чи мали місце зловживання процесуальними правами [8].

Неподання до суду належного підтвердження переліку та розміру наданої правничої допомоги не дозволяє перевірити обставини, викладені у ст. 139 КАС. Тому в постанові від 9 жовтня 2020 року в справі № 509/5043/17 Верховний Суд зазначив, що не може вважатись детальним розрахунком, описом робіт, виконаних адвокатом, а також здійснених ним витрат часу за кожним із видів робіт, необхідних для надання правничої допомоги, інформація, яка міститься в акті приймання такої роботи, оскільки цей документ не містить переліку наданих послуг та фіксованого розміру гонорару, визначення яких є необхідною умовою для стягнення витрат на професійну правничу допомогу. Крім того, неподання стороною, на користь якої ухвалено судові рішення, розрахунку позбавляє іншу сторону можливості спростувати ймовірну неспівмірність витрат на професійну правничу допомогу [1].

Ураховуючи практику Європейського суду з прав людини 12.05.2020 р., Велика Палата Верховного Суду ухвалила рішення у справі, яка була передана на її розгляд Касаційним господарським судом у складі Верховного Суду, зважаючи на наявність виключної правової проблеми – можливості віднесення до судових витрат бонусів, передбачених договором про надання правничої допомоги, залежно від результатів розгляду справи, тобто так званого «гонорару успіху». Як наслідок, Велика Палата Верховного Суду дійшла висновку, що загальна сума витрат на адвокатські послуги не виходить за розумні межі визначення гонорару, тому додаткове судові рішення про відмову в стягненні 5 000 грн слід скасувати та прийняти нове рішення про відшкодування позивачеві цих витрат пропорційно до розміру задоволених позовних вимог [10]. С.М. Гушилик вважає, що суд не може порушувати засад змагальності та диспозитивності й перебирати на себе права сторони, з власної ініціативи «урізаючи» витрати на професійну правничу допомогу [6, с. 64]. У представленому рішенні суд підтримав позицію позивача та постановив рішення щодо компенсації повної суми витрат на правничу допомогу.

На практиці виникають питання, що потребують додаткового роз'яснення. Так, в Ухвалі Верховного Суду в складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду № 9901/264/19 від 04.11.2019 р. визначено, що приїзд адвоката до КАС для подання позову до канцелярії суду та

подання позову безпосередньо до канцелярії КАС не можуть бути зараховані до жодного з видів правничої допомоги, які передбачені в статтях 1, 19 Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [13]. Отож, витрати на здійснення вказаних видів робіт не можуть бути відшкодовані як витрати на професійну правничу допомогу [16].

Неспівмірність витрат на правничу допомогу з передбаченими законом критеріями є підставою для подання стороною-опонентом клопотання про зменшення розміру витрат на правничу допомогу, які підлягають розподілу між сторонами. Ця ж сторона повинна обґрунтувати свої вимоги. КАС України не передбачено можливості суду ініціювати питання про зменшення витрат на правничу допомогу [11]. У разі задоволення позову стороною, яка не є суб'єктом владних повноважень, всі судові витрати, які підлягають відшкодуванню або оплаті відповідно до положень КАС України, стягуються за рахунок бюджетних асигнувань суб'єкта владних повноважень, що виступав відповідачем у справі, або його посадової чи службової особи (ч. 1 ст. 139 КАС України) [11; 12]. Отже, документально підтверджені судові витрати підлягають компенсації стороні, яка не є суб'єктом владних повноважень та на користь якої ухвалено рішення, за рахунок бюджетних асигнувань суб'єкта владних повноважень [11; 12].

О.Б. Гнатів констатує, що навіть у справах із ціною позову в декілька тисяч гривень суди обмежують компенсацію витрат на правничу допомогу невеликою сумою, що у десятки разів менше сплаченої. Водночас гонорари адвокатів та юридичних фірм за ведення судових справ є значно більшими від компенсованих клієнтам витрат на правничу допомогу. Так, юридичні фірми та їх клієнти, зважаючи на мізерні суми компенсації витрат на правничу допомогу, які суди присуджують до відшкодування, навіть не ініціюють перед судом питання про відшкодування витрат на правничу допомогу, не бажаючи витратити час на збирання та підготовку відповідних доказів. Унаслідок цього, як наголошує О.Б. Гнатів, за витрати на правничу допомогу повністю відповідає постраждала сторона правовідносин, яка, намагаючись захистити порушені у суді права, несе витрати на правничу допомогу, не маючи надії на їх відшкодування за рахунок винуватої сторони [3, с. 165; 4, с. 69]. Проте наведені вище приклади свідчать про тенденції прийняття адміністративними судами рішень щодо компенсації повних сум витрат на правничу допомогу та адвокатського гонорару.

Висновки. Ураховуючи результати проведеного дослідження, можна виокремити такі правила визначення, доведення та розподілу судових витрат на правничу допомогу в адміністративному судочинстві, що визначені кодексом та уточнені Верховним Судом.

До основних правил визначення розміру судових витрат на правничу допомогу слід зарахувати такі: 1) необхідність брати до уваги можливість доведення відповідності таких витрат критерію реальності адвокатських витрат (установлення їх дійсності та необхідності), а також критерію розумності їх розміру, виходячи з конкретних обставин справи та фінансового стану обох сторін; 2) мати можливість довести, що такі витрати були фактичними і неминучими, а їх розмір – обґрунтованим; 3) невизначеність граничного розміру компенсації витрат на правничу допомогу; 4) для визначення розміру таких витрат подається детальний опис робіт, виконаних адвокатом, здійснених ним витрат та затраченого часу, необхідних для надання правничої допомоги; 5) визначення складності справи, кількості епізодів спірних правовідносин, значних обсягів фактичних даних, обсягів та складності процесуальних документів; 6) врахування на підставі доказів співмірності зі складністю справи та виконаними роботами, витраченим часом, обсягом наданих послуг та виконаних робіт, ціною позову, значенням справи для сторони, впливом рішення на репутацію, публічним інтересом до справи; 7) дотримання принципу пов'язаності цих витрат із веденням конкретної справи; 8) врахування поведінки сторони під час розгляду справи, що має ознаки зловживання процесуальними правами; 10) врахування дії сторони щодо досудового вирішення спору; 11) під час визначення гонорару успіху враховувати юридичну дійсність угоди про його виплату, його реальність, необхідність, розумність розміру; 12) врахування того, що приїзд адвоката до суду для подання позову до канцелярії суду та подання позову безпосередньо до канцелярії суду не можуть бути зараховані до правничої допомоги.

До правил доведення витрат на правничу допомогу в адміністративному судочинстві слід зарахувати таке: 1) склад та розмір витрат, пов'язаних з оплатою правової допомоги, входить до предмета доказування у справі; 2) доказами нарахованих сум за надання правової допомоги є договори про надання правової допомоги, доручення про надання юридичних послуг; документи, що свідчать про оплату гонорару та інших витрат, пов'язаних із наданням правової допомоги, акти приймання робіт; квитанція до прибуткового касового ордера, платіжне доручення з відміткою банку або інший банківський документ, касові чеки, посвідчення про відрядження; 3) доведення неспівмірності здійснюється стороною, яка заявляє клопотання про зменшення витрат на оплату правничої допомоги.

Правилами розподілу та відшкодування витрат, пов'язаних із правничою допомогою адвоката в адміністративному судочинстві є такі: 1) ці витрати підлягають розподілу між сторонами разом з іншими судовими витратами, окрім витрат

суб'єкта владних повноважень на правничу допомогу; 2) передбачені механізми, що забезпечують від стягнення необґрунтовано завищених витрат на правничу допомогу; 3) документально підтверджені судові витрати підлягають компенсації стороні, яка не є суб'єктом владних повноважень та на користь якої ухвалене рішення.

На наш погляд, ключовими поняттями, що пов'язані з діяльністю учасників судового процесу щодо витрат на правничу допомогу, є їх визначення, доведення, розподіл, відшкодування та механізм, що охоплює правила проведення такої діяльності. КАС України не визначає змісту цих понять, використовує на рівні із зазначеними термінами ще й такі, як компенсація, зменшення, оплата, сплата та інші. Тому є нагальна потреба у визначенні ключових, на наш погляд, дій щодо витрат на правничу допомогу.

Пропонуємо під визначенням розміру витрат на правничу допомогу розуміти діяльність учасників судового процесу, направлену на з'ясування обсягів сум коштів, що були витрачені (чи планується витратити) сторонами під час отримання послуг чи виконання робіт адвокатом (іншим фахівцем у галузі права) з урахуванням витраченого ним часу, складності справи, кількості епізодів спірних правовідносин, обсягів фактичних даних, складності процесуальних документів, ціни позову; значенням справи для сторони; впливом рішення на репутацію; публічним інтересом до справи та результатом її розгляду.

Доведення витрат на правничу допомогу – це діяльність учасників судового процесу, що проводиться з дотриманням принципів реальності, необхідності, розумності та яка спрямована на встановлення співвідношення заявлених учасниками процесу складу і розміру витрат на отримані послуги чи виконані роботи адвокатом (іншим фахівцем у галузі права) із доказами у справі (договорами про надання правової допомоги, про надання юридичних послуг; дорученнями, документами, що свідчать про оплату гонорару та інших витрат, пов'язаних із наданням правової допомоги, актами приймання робіт; квитанціями доприбуткового касового ордера, платіжними дорученнями з відміткою банку або іншими банківськими документами, касовими чеками, посвідченнями про відрядження тощо).

Розподіл витрат на правничу допомогу – це діяльність суду, що спрямована на призначення до виплати сторонам сум витрат на правничу допомогу з корегуванням їх розмірів залежно від співмірності, обґрунтованості, розумності таких сум та добросовісності сторін.

Механізм визначення, доведення та розподілу витрат на правничу допомогу в адміністративному судочинстві – це сукупність правил діяльності учасників судового процесу, визначених Ко-

дексом адміністративного судочинства України, щодо з'ясування обсягів сум коштів, що були витрачені (чи планується витрати) сторонами під час отримання послуг чи виконання робіт адвокатом (іншим фахівцем у галузі права) з урахуванням показників, визначених законодавством, установлення співвідношення заявлених учасниками процесу складу і розміру витрат на правничу допомогу з доказами в справі за принципами реальності, необхідності, розумності та призначення до виплати сторонами відповідних сум на засадах співмірності, обґрунтованості, розумності та добросовісності.

Література

1. Верховний Суд вилінувися щодо стягнення витрат на професійну правничу допомогу. URL: <https://sud.ua/ru/news/publication/186283-verkhovniy-sud-vislovivsyia-schodo-styagnennya-vitrat-na-profesiiynu-pravnicu-dopomogu>.
2. Види правової допомоги, які підлягають компенсації, не можуть встановлюватися або обмежуватися іншими законами (ВС/ВП № 826/1216/16 від 27.06.2018). URL: https://protocol.ua/ua/vs_vp_vidi_ppravovoi_dopomogi.
3. Гнатів О.Б. Практика фактичного відшкодування витрат на правничу допомогу з реальними у цивільному процесі. *Актуальні проблеми правознавства*. 2019. Вип. 4. С. 164–166. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprpr_2019_4_31.
4. Гнатів О.Б. Співмірність фактичного відшкодування витрат на правничу допомогу з реальним у цивільному процесі. *Новели цивільного процесуального законодавства: представництво* : матер. Міжнар. наук.-практ. конфер. ; до 150 і річниці з дня відкриття першої судової палати у м. Одеса (м. Одеса, 16 травня 2019 року) / за заг. ред. д.ю.н., проф. Н. Ю. Голубевої. Одеса : Фенікс, 2019. 200 с. С. 68–71.
5. Головань І.В. Актуальні питання відшкодування судових витрат на професійну правничу допомогу. *Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє*: матер. VIII Міжнар. наук.-практ. конф.: (м. Одеса, 17 листопада 2018 р.) / редкол. Н.М. Бакаянова (голова) та ін. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2018.
6. Гушлик С.М. Актуальні питання відшкодування витрат на професійну правничу допомогу в господарському судочинстві. *Судова апеляція*. 2019. № 3. С. 59–66. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Suap_2019_3_10.
7. Інформація, яка міститься в акті приймання правничої допомоги, зокрема перелік наданих послуг та фіксований розмір гонорару, не може вважатись тим розрахунком (детальним описом робіт (наданих послуг), виконаних адвокатом, та здійснених ним витрат часу. URL: <https://cr.vn.court.gov.ua/sud0228/presentation/news/1032801>.
8. Кодекс адміністративного судочинства України : кодекс. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>.
9. Мамченко Н. Чи потрібно для стягнення витрат на правничу допомогу подавати детальний опис робіт: позиція ВС. *Судово-юридична газета*. URL: <https://sud.ua/ru/news/publication/190127-chi-potribno-dlya-styagnennya-vitrat-na-pravnicu-dopomogu-podavati-detalniy-opis-robit-pozitsiya-vs>.
10. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 12 травня 2020 року у справі № 904/4507/18 (продовження № 12-171гс19). URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua>.
11. Про адвокатську монополію на представництво в судах. URL: <http://radako.com.ua/pro-advokatsku-monopoliiyu-na-predstavnistvo-v-sudah>.
12. Про адвокатську монополію на представництво в судах. *Протокол. Юридичний інтернет-ресурс*. URL: http://protocol.ua/ua/pro_advokatsku_monopoliiyu_na_predstavnistvo_v_sudah.
13. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 5 липня 2012 року № 5076-VI. *Урядовий кур'єр* від 05.09.2012 р. № 159.
14. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів: Закон України від 3 жовтня 2017 року № 2147-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2017. № 48. Ст. 436.
15. Ухвала № 9901/264/19 від 4.11.2019 р. Верховного суду. URL: <http://kdkako.com.ua/shcho-ne-mozhna-vidnesty-do-vytrat-na-pravnychu-dopomohu-pozytsiya-vs>.
16. Що не можна віднести до витрат на правничу допомогу, – позиція ВС. URL: <http://kdkako.com.ua/shcho-ne-mozhna-vidnesty-do-vytrat-na-pravnychu-dopomohu-pozytsiya-vs>.

Анотація

Колісник С. А. Механізм визначення, доведення, розподілу та відшкодування витрат на правничу допомогу в адміністративному судочинстві. – Стаття.

У статті зроблено спробу узагальнення нормативних положень та судової практики щодо нарахування, доведення, розподілу та відшкодування витрат на правничу допомогу в адміністративному судочинстві. З'ясовано, що практика застосування КАС України виявила низку проблемних питань, що виникають під час відшкодування витрат на професійну правничу допомогу. Автором виокремлено групи правил визначення, доказування, розподілу та використання судових витрат на правничу допомогу в адміністративному судочинстві, що визначені кодексом та уточнені Верховним Судом.

З'ясовано, що ключовими поняттями, що пов'язані з діяльністю учасників судового процесу щодо витрат на правничу допомогу, є їх визначення, доведення, розподіл, відшкодування та механізм, що охоплює правила проведення такої діяльності. Запропоновано авторське визначення цих понять. Виявлено засади функціонування механізму визначення, доведення та розподілу витрат на правничу допомогу в адміністративному судочинстві (принципи реальності, необхідності, розумності, співмірності, обґрунтованості та добросовісності). Запропоновано авторське поняття «механізм визначення, доведення та розподілу витрат на правничу допомогу в адміністративному судочинстві» як сукупності правил діяльності учасників судового процесу, визначених Кодексом адміністративного судочинства України, щодо з'ясування обсягів сум коштів, що були витрачені (чи планується витрати) сторонами під час отримання послуг чи виконання робіт адвокатом (іншим фахівцем у галузі права) з урахуванням показників, визначених законодавством, установлення співвідношення заявлених учасниками

процесу складу і розміру витрат на правничу допомогу з доказами у справі за принципами реальності, необхідності, розумності та призначення до виплати сторонами відповідних сум на засадах співмірності, обґрунтованості та добросовісності.

Ключові слова: витрати на правничу допомогу, адміністративне судочинство, адміністративний суд, судові витрати.

Summary

Kolisnyk S. A. Mechanism for determining, proving, allocating and reimbursing the costs of legal aid in administrative proceedings. – Article.

The article attempts to generalize the regulations and case law on the calculation, proof, distribution and reimbursement of legal aid in administrative proceedings. It was found that the practice of applying the CAS of Ukraine has revealed a number of problematic issues that arise when reimbursing the costs of professional legal assistance. The author singles out groups of rules for determining, proving, allocating and using court costs for legal aid in administrative proceedings, which are defined by the Code and clarified by the Supreme Court.

It was found that the key concepts related to the activities of litigants in terms of legal aid costs are their definition, proof, distribution, reimbursement and the mechanism that covers the rules of such activities. The author's definition of these concepts is offered. The principles of functioning of the mechanism of determination, proof and distribution of expenses for legal aid in administrative proceedings, namely the principles of reality, necessity, reasonableness, proportionality, reasonableness and good faith are revealed. The author's concept of the mechanism of definition, proof and distribution of expenses for legal aid in administrative proceedings as set of rules of activity of participants of judicial proceedings defined by the Code of Administrative Procedure of Ukraine concerning clarification of the sums of means which were spent (or planned expenses) by parties or performance of work by a lawyer (another specialist in the field of law) taking into account the indicators specified by law, establishing the ratio of the stated participants in the composition and costs of legal assistance with evidence in the case on the principles of reality, necessity, reasonableness and appointment to pay validity and good faith.

Key words: costs of legal aid, administrative proceedings, administrative court, court costs.